

2018 m. liepos 27 d.

Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijai

Dėl „atlyginimo pranešėjams už vertingą informaciją tvarkos aprašo, kompensavimo pranešėjams už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo tvarkos aprašo ir vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projekto

Investuotojų Forumas teikia pastabas dėl „atlyginimo pranešėjams už vertingą informaciją tvarkos aprašo, kompensavimo pranešėjams už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo tvarkos aprašo ir vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projekto.

Visų pirma svarbu akcentuoti, jog Investuotojų forumo verslo etikos darbo grupės nuomone kritiškai vertintina tai, jog projekte Generalinė prokuratūra pasirenkama, kaip vienintelė įgaliota institucija nagrinėti pranešimus. Toks vieno langelio principas nėra efektyvus ir gali sukelti pasitikėjimo stoką pranešėjų tarpe. Taip pat svarbu pabrėžti, jog Lietuvoje pranešimo apie pažeidimus kultūra dar yra labai ankstyvoje stadijoje, todėl ją būtina skatinti visų pirma užtikrinant atitinkamus kontrolės mechanizmus įmonių ir įstaigų viduje, o ne koncentruojant veiklą tik Generalinėje prokuratūroje.

Siekiant proporcingumo ir aiškumo, svarbu:

- Užtikrinti, kad kompensacija būtų aiškia proporcija susieta su faktiškai paskirta ir išmokėta bauda valstybei ir/ arba įmonei (tuo atveju, jei žala valstybei nebuvo padaryta, o išnagrinėtas galimo pažeidimo atvejis buvo susijęs išskirtinai su įmonei galimai padaryta žala).
- Detalizuoti, kas yra „svarbi“ informacija ir kokiais atvejais, kokie režiai galimos premijos yra mokami pranešėjui (kitu atveju potencialiai gali kilti didelė rizika, jog sprendimai bus skundžiami).
- Suformuoti ne tik prašymo išmokai formą, bet ir informacijos pateikimo formą/ pateikti pavyzdžių ir minimalios informacijos reikalavimus, kurie būtų aktualūs Generalinei prokuratūrai ir/ arba atsakingiems įmonių vidinius tyrimus atliekantiems padaliniams.

Kompensacijos tvarka yra iš principo ydinga, nes:

- 3.3 punktu siūloma neskirti kompensacijos, jei pranešėjas gavo atlyginimą už pranešimą.
- Yra nustatyta 50 baziniu soc. dydžių lubos, o tai mažina motyvaciją pranešti apie stambesnius pažeidimus yra iš principo neproporcinga, nes kompensacija turėtų sietis su asmeniui faktiškai padaryta žala.

Dėl pranešimo kanalų diegimo:

- Pirma – sveikintina, jog apibrėžtas aiškus reikalavimas, kurios iš įmonių turi turėti šiuos kanalus.
- Antra – kas yra kritiška – tvarka nenumato jokie reikalavimo ar nuostatų, kad kanalai faktiškai veiktų ir būtų naudojami. Kritiniai elementai, kurie turėtų būti įvardinti tvarkoje:
 - Bent 1 kartą per metus vidaus ir bent 1 kartą per 3 metus išorinio antikorupcinio audito metu turi būti įvertintas ne tik pranešimų kanalo, bet ir visos antikorupcinės/ skaidrumo sistemos efektyvumas.
 - Turi būti numatyti mokymai ir skatinimo sistema darbuotojams aktyviai prisidėti vadovybei vystant skaidrumo praktikas įmonėje.
 - Vykdomi tyrimai (nuo jų inicijavimo, sprendimų priėmimo iki galutinio uždarymo) turi būti (i) aiškiai struktūrizuoti ir (ii) pilnai dokumentuojami, t.y. Bendrovėse turi būti nustatytos ir parengtos aiškios vidaus tyrimų iniciavimo, vykdymo bei sprendimų priėmimo tvarkos.
 - Skaidrumo rizikos vertinimas turi būti pilnai integruotas su holistiniu rizikos vertinimų įmonėse.
- 17.3 punktas dėl konfidencialumo – pranešimų kanalo esminė prielaida yra pranešėjo konfidencialumo užtikrinimas. Tuo atveju, jei bus reikalaujama atskleisti savo tapatybę ir kontaktus, pranešimų kanalo efektyvumas labai ženkliai nukentėtų ir prarastų didelę dalį prasmės.

Esant reikalui, Investuotojų Forumo verslo etikos darbo grupės nariai yra pasirengę detaliau pristatyti čia pateiktus pasiūlymus.

Pagarbiai



Vykdomoji direktorė

Rūta Skyrienė